

Érdekes korkép

A képzőművészet géniusza Mátyás király halálával, 1490-ben nem tűnt el Budáról. Bármily szegények voltak is a Jagellók, ami a fényűzést illeti, Mátyás király után, akit fény és pompa környékezett, erről ők sem mondhattak le, anélkül, hogy végkép tarthatatlanná ne tegyék helyzetüket. S bármennyit küzdött is II. Ulászló és II. Lajos anyagi zavarokkal, a fényűzésre mindig telt, talán több is, mint amennyire szükség lett volna, ami nem kevésbé járult hozzá a Jagelló-ház tragikus végének a siettetéséhez. Bretagnei Anna francia királyné egyik követe II. Ulászló feleségének a hazánkban való fogadtatása kapcsán igen érdekes dolgokat ír a Jagellók fényűzéséről. A fehérvári koronázás pompájának a megasztalása kapcsán többek közt így beszél: »A misét az esztergomi érsek nyolc püspök segédletével mondta. A püspöksüvegek és pásztorbotok csak úgy ragyogtak a sok drágakőtől és gyöngytől. Az oltárt mintegy hatvan ezüstkép diszítette, ezek szent királyok, vértanúk és püspökök fejét ábrázolták. Hétfőn 1502 október 3.-án — mondja tovább — az egész udvar Budára érkezett... A nemesek, polgárok a királynénak remek palástot ajánlottak föl... ebéd után a várnak egyik udvarán levő szökőkút hat csövéből egész nap folyt a bor.«... Ez a borpazarlás különben, a mint Danieró velencei követ egyik 1501. évi s az urnapi körmenetről szóló jelentéséből is kitűnik, nagyobb ünnepeken a polgári város szökőkútján rendszeresen megismétlődött. Bretagnei Anna követe a királyi vár gyönyörű üvegfestményeiről és selyemszőnyegeiről is megemlékezik; ez utóbbiak sorában szerinte remekmű »a trójai háborút ábrázoló szőnyeg, mely a picardiaihoz hasonló módon készült.« Ezek a művészi alkotások ugyan még Mátyás király korából valók lehettek. Hogy azonban egykoru s többnyire külföldi tudósítók ép olyan elragadtatással nyilatkoznak a királyi udvar fényéről és ünnepélyeiről, mint Mátyás korában, ez arra vall, hogy bármily szegények voltak is a Jagellók, szintén

értettek a reprezentáláshoz, fényűzéshez, s ami akkoriban e nélkül el sem képzelhető, a művészetet is pártolták a maguk módja szerint. A korukból ránk maradt királyi számadáskönyvek egyike, mely a királynak 1525 évi január 12-től július 16-ig teljesített s jóformán csak személyi kiadásairól számol be, 169, 180 forint és 35 dénár kiadásáról értesít. Ez akkoriban nagy summa volt s ellentmond annak a közmondásossá vált pöree szegénységnek, amelyről a Jagellókról szóló anekdoták regélnek. E kiadások sorában egy Márton nevű szobrásszal és két festővel: János és Jakab mesterrel találkozunk. Az előbbi festő a temesi grófnak ajándékozott zászlóra festett képért 36 forintot kapott s egy lándzsa diszítéséért 1 frt. 45 dénárt. Az utóbbi a király komenciós festője lehetett, az egyszerűen Magister Joannesnek nevezett festővel szemben, mert mint Jacobus pictor Regie Majestatis szerepel. 1525 február havában Hyld János »faktor« 20 forintot vesz föl a királyi felségnek a budai vár előtt levő háza megújításához. Ugyanez év május 4-én és 11-én a vár előtti és ezuttal a királynőinek nevezett házban foglalatoskodó »különböző művészeknek« 40 forintot fizetnek ki. Egyéb pozitív adatunk azonban arról, hogy udvarukban a művészet nem csak pártolásra talált, hanem a Mátyáskorabeli színvonalon is megmaradt, nincsen, nagy fényűzéssel kiállított cimeradományozó okleveleiken kívül, amelyek az uralkodó család arcképeivel, pazar virágéktiményeikkel vannak diszítve s a kalligraphiának is rendszerint remekei.